

RECENZJA
monografii naukowej pt.
„Rolnicze ubezpieczenie emerytalne w polityce społecznej i rolnej”
autorstwo: mgr Józefina Król Nowiński
w postępowaniu o nadanie stopnia naukowego doktora
w dziedzinie nauki ekonomiczne, w dyscyplinie ekonomia

Przesłanki formalno-prawne napisania recenzji pracy

Podstawę formalną do sporządzenia niniejszej recenzji stanowiła decyzja o powołaniu mnie na recenzenta w przewodzie doktorskim pani mgr Józefiny Król-Nowiński oraz umowa o wykonanie dzieła, którego przedmiotem jest recenzja Jej pracy doktorskiej pt. „*Rolnicze ubezpieczenie emerytalne w polityce społecznej i rolnej*”.

Przewód doktorski przeprowadzany jest w dziedzinie nauk ekonomicznych, w dyscyplinie ekonomia na podstawie przepisów Ustawy z dnia 14 marca 2003 r. o stopniach naukowych i tytule naukowym oraz o stopniach i tytule w zakresie sztuki, Dz.U. nr 65, poz. 595 z późniejszymi zmianami.

Recenzowana monografia naukowa autorstwa Józefiny Król-Nowiński pt. „*Rolnicze ubezpieczenie emerytalne w polityce społecznej i rolnej*” jest dziełem naukowym ujmującym w sposób kompleksowy zagadnienia wspólnoty ryzyka grupy ludzi o podobnym profilu, dopuszczonym przez ubezpieczyciela publicznego do ochrony przed ryzykiem starości w ramach rolniczego ubezpieczenia emerytalnego, ze szczególnym uwzględnieniem oddziaływania na jego kształt zarówno polityki społecznej, jak i polityki rolnej.

Wybór tematu, cele pracy

W recenzowanej monografii podjęto ważny dla nauki problem badawczy trafnie uzasadniając jego wybór potrzebami poznawczymi ale także względami praktycznymi kreowania nowego modelu rolniczych ubezpieczeń emerytalnych w Polsce o lepszym od obecnego potencjale ochronnym, określającego zindywidualizowanie ochrony członków rolniczej wspólnoty ryzyka i przewidującego jej powiększenie, dzięki otwartości na osoby, które znalazły się poza grupą dotychczas ubezpieczaną, ze względu na wielofunkcyjność swojego profilu zawodowego, sprowadzającego się nie tylko do rolnictwa.

Podstawowym problemem do rozwiązania podejmowanym w pracy jest „*Wybór ... pomiędzy zwiększaniem wykorzystania środków pochodzących z budżetu państwa, a zwiększaniem eksploatacji bazy ekonomicznej ubezpieczenia rolniczego poprzez racjonalizację systemu składek na rolnicze ubezpieczenia społeczne*” (s. 8).

Celem głównym pracy według Autorki jest poznanie „*... zależności właściwych dla urządzenia rolniczego ubezpieczenia emerytalnego – pomiędzy polityką społeczną a polityką rolną – i na tej podstawie wyznaczenie potencjalnych kierunków zmian ubezpieczenia emerytalnego rolników*” (s.9) co wskazuje, że pierwszorzędną wagę przypisuje Ona celom poznawczym i aplikacyjnym.

Cel poznawczy wywiedziony z celu głównego i niektórych fragmentów Wstępu obejmuje m.in.: zidentyfikowanie rozwiązań „...z perspektywy międzynarodowej ... które mogą stać się inspiracją do innego kształtowania rozwiązań ubezpieczeniowych w Polsce” (s.13). Jeszcze wcześniej wymieniona jest też we Wstępie jako domniemany cel poznawczy „ocena ekonomiczna rolniczego ubezpieczenia emerytalnego” (s. 9), w tym w szczególności poznanie „efektywności rolniczego ubezpieczenia emerytalnego w świetle niewystarczających źródeł finansowania świadczeń emerytalnych gromadzonych z samego obszaru produkcji rolnej, z którym związana jest wyodrębniona społeczna wspólnota ubezpieczeniowa rolników” (s. 9).

W postawionym przez Autorkę celu szczegółowym nr 2 znajduje się wzmocnienie celu poznawczego poprzez ponowne powtórzenie w następującym sformułowaniu, że chodzi o „określenie efektywności finansowej rolniczego systemu ubezpieczenia emerytalnego” (s.10).

Cel aplikacyjny wywiedziony z celu głównego „... wyznaczenie potencjalnych kierunków zmian ubezpieczenia emerytalnego rolników” (s.9) wzmocniony zostaje jeszcze poprzez cel szczegółowy nr 1, który Autorka formułuje jako „...wyprowadzenie wniosków w zakresie ekonomicznej efektywności regulacji prawnej rolniczego ubezpieczenia emerytalnego” (s.10).

Cel szczegółowy nr 3 w pierwszym swoim członie ma charakter poznawczy „ocena skuteczności ochrony w rolniczym ubezpieczeniu emerytalnym”, zaś w członie końcowym ma charakter wyraźnie aplikacyjny, bo wskazuje na „określenie czynników warunkujących jej (skuteczności) poprawę” (s. 10).

Cel metodologiczny dysertacji nie został wskazany przez Autorkę wprost, choć na podstawie zawartych we Wstępie sformułowań cel o tym charakterze z łatwością można wywieść.

Celem metodologicznym rozprawy jest „określenie docelowego modelu ubezpieczenia emerytalnego rolników, zakładając, że dominować tu powinna technika ubezpieczeniowa, która miałaby jednocześnie realizować cele polityki rolnej i cele polityki społecznej” (s. 9 i 10).

Z przekonaniem stwierdzam, że w pełni zrealizowano założone cele poznawcze, metodologiczne i aplikacyjne. Autorka bowiem bardzo sprawnie posługując się bogatym wachlarzem metod, w szczególności metodą krytycznej analizy literatury przedmiotu, analizy dokumentów oraz aktów prawnych różnej rangi i innych źródeł informacji, także metodami analizy opisowo-jakościowej (wielokryterialnej) przedmiotu badania, analizy porównawczej (w czasie i przestrzeni), wykorzystując m.in. metody analizy ekonomicznej, metody symulacji, techniki graficznej prezentacji danych statystycznych, określiła zakres i charakter rolniczego ubezpieczenia emerytalnego, dla grupy podmiotów o podobnym profilu ryzyka (rolnicy) w adekwatnym dla polityki rolnej i polityki społecznej polu ubezpieczeniowym.

Układ i treść pracy

Praca liczy 308 stron objętości, w tym 274 strony tekstu właściwego oraz pozostałą część zawierającą wykaz skrótów, bibliografię, spis map, schematów, tabel i wykresów.

Praca jest bardzo dobrze udokumentowana, o czym świadczą m.in. liczne tabele (48), wykresy (13), schematy (7), w większości we własnym autorskim opracowaniu.

Z nadzwyczajną rzetelnością Autorka odsyła swojego Czytelnika aż 763 razy do źródeł informacji i dodatkowych objaśnień zawartych w przypisach, sporządzonych metodą tradycyjną, zamieszczonych na dole strony, z numeracją porządkową dla każdego rozdziału pracy oddzielnie.

Autorka trafnie dobrała, wykorzystała i zestawiała ponad 400 różnych źródeł informacji, w tym ponad 298 pozycji literatury przedmiotu, w tym kilkanaście pozycji literatury obcojęzycznej, głównie anglo- i niemieckojęzycznej. Ponadto w pracy wykorzystano akty prawne różnej rangi w liczbie 81 pozycji. Netografia obejmuje 22 pozycje krajowe i zagraniczne, w tym dotyczące Niemiec i Austrii.

Treść pracy odpowiada tematowi określönemu w tytule. Treść właściwą pracy podzielono na 6 rozdziałów i poprzedzono *Wstępem*, zaś w *Zakończeniu* podsumowano

wyniki i sformułowano wnioski końcowe. We *Wstępie* jasno sformułowano problem badawczy, cele pracy, hipotezy badawcze, przedmiot oraz zakres pracy a także stosowane metody. Z zakresu pracy Autorka wyłącza rolnicze ubezpieczenia rentowe, choć dostrzega, że „... w przeciwieństwie do powszechnego ubezpieczenia społecznego, w ramach rolniczego ubezpieczenia społecznego dochodzi do powiązania organizacji finansowania ryzyka emerytalnego oraz ryzyka niezdolności do pracy w ramach jednego rolniczego ubezpieczenia emerytalno-rentowego” (s. 13 oraz s. 99).

Kolejność i proporcje rozdziałów są właściwe i dostosowane do założeń metodologicznych.

Każdy z rozdziałów jest bardzo dobrze ustrukturyzowany poprzez dalszy podział treści na podrozdziały, które także mają swoją wewnętrzną strukturę. Każdy rozdział, za wyjątkiem pierwszego i szóstego zakończony jest wnioskami, co potem doskonale ułatwia wnioskowanie końcowe, zaprezentowane w *Zakończeniu*.

Rozdziały służą weryfikacji przyjętych we *Wstępie* hipotez. Autorka wychodzi z założenia, że „*przemiany w rolnictwie prowadzą do dezaktualizacji zastanej organizacji rolniczego ubezpieczenia społecznego w zakresie emerytalno-rentowym, zwłaszcza w zakresie sprawiedliwego rozkładu kosztów i obowiązków składkowych*” (s. 13). Przyjęto do weryfikacji następujące hipotezy (s. 10):

H1: *Autonomia rolniczego systemu emerytalnego jest uwarunkowana wspólnym oddziaływaniem polityki społecznej i polityki rolnej na ludność prowadzącą działalność rolniczą w rodzinnych gospodarstwach rolnych*, hipoteza weryfikowana w rozdziale 1 i 2 oraz 3 i 5;

H2: *Skuteczność ochrony emerytalnej rolników jest w większym stopniu zależna od dopłat z budżetu państwa do Funduszu Emerytalno-Rentowego niż od finansowania składkowego*, hipoteza weryfikowana w rozdziale 2 i 3 oraz 5;

H3: *Poprawa sprawności systemu emerytalnego rolników następuje przy jednoczesnym zwiększaniu wielkości funduszu finansującego emerytury rolnicze oraz zwiększaniu efektywności wydatkowania środków z dotacji budżetowej Państwa do FER*, hipoteza weryfikowana w rozdziale 5 i 6.

Tematyka poszczególnych rozdziałów pracy w oryginalnym brzmieniu jest następująca:

1. *Zabezpieczenie emerytalne rolników w polityce społecznej i polityce rolnej* (s.15 – 55), rozdział złożony z trzech podrozdziałów o rozwiniętej i dojrzałej strukturze wewnętrznej;
2. *Rolnicze ubezpieczenie emerytalne w Polsce* (s. 56 – 101), rozdział złożony z trzech podrozdziałów z rozbudowaną strukturą wewnętrzną i Wnioskami
3. *Stosunki ekonomiczno-społeczne w Polsce relewantne dla konstrukcji rolniczego ubezpieczenia emerytalnego* (s. 102-142), rozdział złożony z trzech podrozdziałów z rozbudowaną strukturą wewnętrzną i z Wnioskami;
4. *Systemy rolniczego ubezpieczenia emerytalnego w wybranych krajach europejskich* (s. 142 – 171), złożony z trzech podrozdziałów z rozbudowaną strukturą wewnętrzną i z Wnioskami;
5. *Ekonomika ubezpieczenia emerytalnego rolników* (s. 172 – 228), rozdział złożony z czterech podrozdziałów z rozbudowaną strukturą wewnętrzną i z Wnioskami;
6. *Proponowane kierunki zmian rolniczego ubezpieczenia emerytalnego w świetle ustaleń badawczych* (s. 229 – 261), rozdział złożony z trzech podrozdziałów z rozbudowaną strukturą wewnętrzną;

Treść rozdziałów i podrozdziałów odpowiada tematyce zawartej w nadanych im tytułach. Sformułowanie tytułu podrozdziału 1.3 wydawać się może dyskusyjne, bowiem Autorka przedstawia w nim paradygmaty w polityce rolnej i kierunki rozwoju polskiego rolnictwa oraz społeczne cele polityki rolnej ale drugi człon tego tytułu, czyli „... *oddziaływanie (polityki rolnej) na system zabezpieczenia emerytalnego rolników*” omawiany jest nie tylko w tym podrozdziale, lecz również w innych fragmentach pracy.

W rozdziale pierwszym Autorka skupia się na podstawach teoretycznych uzasadniających odrębność rolniczego systemu ubezpieczeń społecznych dla rolników,

sięgając do teorii wyboru publicznego, do teorii dóbr publicznych, do teorii racjonalnego gospodarowania, w tym wybranych zasad prakseologicznych, aż po teorię efektywności, w tym rozważań nad ekonomicznymi skutkami zmian prawa. Autorka dokonuje przeglądu instrumentów realizacji polityki społecznej i polityki rolnej w dziedzinie zabezpieczenia społecznego, w tym dla rolników. W wyniku swoich rozważań Autorka identyfikuje efekty ekonomiczne stosowania tych instrumentów, takie jak: niepełna realizacja zakładanych funkcji ubezpieczenia społecznego, budzący zastrzeżenia poziom efektywności i sprawiedliwości obowiązującego w tym zakresie prawa oraz niewydolny mechanizm finansowania.

W rozdziale drugim Autorka skupia się na podstawach statystycznych organizacji rolniczego ubezpieczenia emerytalnego. Dokonuje przeglądu norm prawnych regulujących na przestrzeni czasu (zarówno w ujęciu historycznym jak i obecnym) powszechny system ubezpieczenia społecznego, jak i kształtowany w reżimie specjalnym system rolniczego ubezpieczenia społecznego. Najważniejszym wnioskiem wypływającym z oceny modelu zdefiniowanego świadczenia w rolniczym systemie ubezpieczeń jest potwierdzenie odrębności, o której przesądza struktura emerytury rolniczej, złożonej z części składkowej i części uzupełniającej. Do kolejnego rozdziału Autorka nawiązuje pytaniem badawczym „*do jakiego zakresu powinna być ograniczona polityka rolna państwa*” w uzależnianiu wymiaru świadczenia emerytalnego od faktu przekazania gospodarstwa rolnego? „...czy tylko do części uzupełniającej świadczenie czy też do całej emerytury rolniczej?” (s. 101).

W rozdziale trzecim przedstawiono ewolucję struktury agrarnej i struktury demograficznej polskiej wsi a także oceniono kondycję finansową gospodarstw rolnych. Interesujący jest wynik badania korelacji pomiędzy dochodem a powierzchnią użytków rolnych gospodarstwa, tak według typów rolniczych, jak i według wielkości ekonomicznej (s.139). Autorka dochodzi do odkrywczego wniosku. Kryterium wielkości ekonomicznej gospodarstwa „ .. jest potencjalnym kierunkiem dla modyfikacji poboru składek w ubezpieczeniu emerytalnym rolników i zastosowanie bardziej sprawiedliwego sposobu oskładkowania” (s. 139).

W rozdziale czwartym poszukując modelu rolniczego ubezpieczenia emerytalnego wspólnego dla krajów członkowskich Autorka dochodzi do wniosku, że takiego jednolitego modelu nie ma. Zapewnienie odpowiedniego poziomu życia ludności wiejskiej jest celem Wspólnej Polityki Rolnej na całym obszarze Unii Europejskiej (s. 170) niezależnie od przyjętego modelu w danym kraju członkowskim. Rozwiązanie oparte na odrębności systemu dla rolników funkcjonuje w 6-ciu krajach zrzeszonych w Europejskiej Sieci Rolniczych Systemów Zabezpieczenia Społecznego ENASP). Szukając jednak pewnych wzorców do naśladowania Autorka do szczegółowej analizy porównawczej wybrała Austrię, Niemcy i Polskę. We wszystkich porównywanych krajach „... liczba świadczeniobiorców jest wyższa od liczby aktualnie ubezpieczonych ...”, co wynika zdaniem Autorki „ ... z coraz mniejszego zaangażowania ludzi w pracę w sektorze rolnym” (s. 170). W żadnym z analizowanych krajów funkcjonujący system nie jest samofinansujący się.

Rozdział piąty pracy ma kluczowe znaczenie dla zweryfikowania hipotezy trzeciej. Poświęcony jest ocenie ekonomicznej rolniczego ubezpieczenia emerytalnego wg autorsko dobranych kryteriów tej oceny, po wykonanym rzetelnym przeglądzie kryteriów stosowanych przez międzynarodowe instytucje finansowe tj. przez Bank Światowy i Międzynarodowy Fundusz Walutowy ale także przez Komisję Europejską. W rozdziale tym podnosi się też fundamentalne kwestie sektorowe dwuzawodowości a także z punktu widzenia makroekonomicznego kwestię redystrybucji dochodów poprzez mechanizm dopłat do mechanizmu ubezpieczeniowego.

Rozdział 6 jest rozdziałem ostatnim, wynikowym, o wielu cechach predykcyjnych, postulatywnych. Autorka najpierw dokonuje przeglądu dotychczas ujawnionych w literaturze przedmiotu, w polityce i w praktyce rolnej propozycji zmian rolniczego ubezpieczenia emerytalnego. Jej autorska propozycja, wypracowana w toku całej pracy, sprowadza się do postulatu łączenia funkcji ochronnej rolniczego ubezpieczenia emerytalnego z problematyką wynagradzania po pierwsze za dostarczanie dóbr publicznych przez wielofunkcyjne rolnictwo

oraz po drugie za zapewnienie bezpieczeństwa żywnościowego przez ten sektor (por. s. 238)

Jak widać powyżej, struktura pracy jest głęboko przemyślana i dojrzała oraz podporządkowana założeniom metodologicznym.

Uwagi merytoryczne i formalne

Praca w sposób wyczerpujący traktuje temat rolniczego ubezpieczenia emerytalnego w polityce społecznej i rolnej. Praca jednoznacznie twierdząco odpowiada na podstawowe pytanie badawcze. Tak, wyodrębnienie systemu rolniczego ubezpieczenia społecznego, w tym emerytalnego, utrzymuje ekonomiczny sens i pozwala osiągać w większym stopniu różne cele i funkcje rolniczego ubezpieczenia emerytalnego. Także utrzymuje swój ekonomiczny sens Fundusz Emerytalno-Rentowy przeznaczony na finansowanie świadczeń dla rolników oraz osób ze statusem domownika. W pracy potwierdzono wszystkie hipotezy, założone we *Wstępie*, jak również osiągnięto sformułowane cele.

Autorka posługując się interdyscyplinarnym zestawem narzędzi badawczych z sukcesem zastosowała je do pola badawczego w dyscyplinie ekonomia, dokonując udanej i trafnej diagnozy powiązania polityki rolnej, polityki społecznej z rolniczym systemem ubezpieczenia emerytalnego w Polsce i porównywanych krajach ale także oceny mechanizmu finansowania ochrony emerytalnej rolników pod kątem racjonalności.

Autorka lokuje konsekwentnie rozwiązywany problem w polu badawczym dyscypliny ekonomia oraz mocno go osadza w teorii naukowej z zakresu tej dyscypliny poprzez kwerendę dotychczasowego dorobku naukowego w tym zakresie i poprzez wyniki własne dotyczące przedmiotu badania..

Autorka sięga także do teorii zabezpieczenia społecznego i pogłębia ją o wywody dotyczące oddziaływania polityki społecznej i polityki rolnej na rolnicze ubezpieczenia emerytalne, stanowiące przecież jeden z mechanizmów szeroko rozumianego zabezpieczenia społecznego..

Autorka świadomie wkroczyła w toczący się spór dotyczący wpływu liczebności wspólnoty ryzyka na koszt, a nawet szerzej, na efektywność ochrony ubezpieczeniowej, bowiem zwolennicy zwiększenia liczebności wspólnoty ryzyka w powszechnym systemie ubezpieczeń społecznych poprzez przyłączenie do tej wspólnoty rolników optują za pełną rezygnacją z wyodrębnionego dotychczas rolniczego systemu ubezpieczeń. Autorka daje im skuteczny odpór powołując się na doświadczenia historyczne polskie, jak i na wyodrębniony rolniczy system zabezpieczenia w porównywanych krajach.

Kolejną osią sporu jest argument niesprawiedliwej redystrybucji dochodów za pośrednictwem dofinansowania z budżetu państwa świadczeń emerytalnych dla rolników. Argument ten Autorka odiera w sposób absolutnie odkrywczy potrzebą utrzymania tej redystrybucji, jako sposobu wynagrodzenia rolników za dostarczanie publicznych dóbr środowiskowych ze względu na pozakomercyjne funkcje rolnictwa. Autorka przywołuje za literaturą przedmiotu (s. 45 – 46) korzyści w postaci dóbr publicznych, jakie dają spełniane przez rolnictwo kolorowe funkcje: zielone, błękitne, żółte i białe. Dobra publiczne dostarczane przez wielofunkcyjne rolnictwo w pełni uzasadniają rekompensatę dla rolników, jaką jest współfinansowanie świadczeń emerytalnych. Ta odkrywcza myśl o tyle jest entuzjastycznie przyjmowana w środowiskach bliskich rolnictwu, że uwalnia od dość upokarzających uzasadnień dotychczasowych, z którymi Autorka się nie zgadza, że dofinansowanie rolniczych ubezpieczeń emerytalnych jest rodzajem pomocy socjalnej dla domowników, którzy dla gospodarstwa są zbędni i którzy świadczą o przeludnieniu wsi i ukrytym bezrobociu.

Jako zastrógę podkreślić należy, że Autorka na potrzeby pracy formułuje a potem użytkuje własną definicję pojęcia ekonomiczna efektywność norm prawnych, które to pojęcie dość często przewija się poprzez cały tekst pracy, a nawet użyte zostało w tytule podrozdziału 5.2. Już ze *Wstępu* Czytelnik dowiaduje się, że pojęcie to oznacza „*wywołane efekty ekonomiczne*” (s. 12) przez normy prawne. Natomiast we *Wnioskach do rozdziału 5* przeczytać można, że „... *ekonomiczną efektywność prawa należy odnieść do funkcji społeczno-gospodarczej realizowanej przez normę konstytucyjną, zgodnie z którą*

gospodarstwa rodzinne mają pozostawać podstawą ustroju rolnego, co wymaga wsparcia publicznego" (s. 224).

Za szczególnie ważne uznaję osiągnięcie naukowe Autorki, polegające na twórczym rozwinięciu teorii efektywności ekonomicznej i metodologii oceny ekonomicznej o stworzenie a potem zastosowanie trzech autorskich kryteriów do oceny ekonomicznej rolniczego ubezpieczenia emerytalnego, zaprezentowanych w rozdziale 5 (por. s. 174), a mianowicie:

- kryterium ekonomiczno-prawne: „badany element jest lub nie jest efektywną normą prawną”,

- kryterium finansowe: „badany element lub cały system jest lub nie jest wydolny finansowo”,

- kryterium ekonomiczno-społeczne: „badany element poprawia lub zmniejsza zaspokojenie potrzeb okresu starości; poprawia lub osłabia sprawiedliwy podział kosztów utrzymania systemu emerytalnego”.

Do każdego kryterium Autorka dobrała zestaw reguł konstrukcyjnych i narzędzi diagnostycznych, które pozwoliły jej na rozpoznanie cech empirycznych rolniczego systemu ubezpieczenia emerytalnego. Autorka dokonała krótkiego przeglądu poglądów prezentowanych w literaturze przedmiotu dotyczących kategorii efektywności (por. s. 176), wydaje się jednak pożądanym poszerzenie kwerendy w tym zakresie.

Pod względem redakcyjnym i warsztatu pisarskiego oceniam pracę Autorki za wykonaną na bardzo wysokim poziomie, z zachowaniem zasady najwyższej staranności i rzetelności.

Reasumując, ze względu na wymienione zasługi należy uznać wkład Autorki do teorii naukowej w dyscyplinie ekonomia za oryginalny i znaczący.

Korzystając z uprawnień recenzenta stwierdzam, że recenzowana monografia naukowa prezentuje wartości godne jej opublikowania i udostępnienia dla szerokiego grona Czytelników.

Konkluzja

Sformułowane uwagi merytoryczne i formalne zaświadczają o bardzo wysokiej ocenie recenzowanej monografii naukowej. Choć zawarte w niej rozważania mają niekiedy charakter polemiczny wobec niektórych stanowisk w literaturze przedmiotu to są doniosłym głosem w dyskusji naukowej i ważną inspiracją nowych poszukiwań badawczych w dziedzinie nauk ekonomicznych w dyscyplinie ekonomia (wg nowej klasyfikacji w dziedzinie nauk społecznych, w dyscyplinie ekonomia i finanse). Zalety metodologiczne i poznawcze pracy zapewniają jej godną uwagi wartość teoretyczną, metodologiczną i aplikacyjną.

Reasumując stwierdzam, że oceniana praca naukowa pani mgr Józefiny Król-Nowiński pt. „Rolnicze ubezpieczenie emerytalne w polityce społecznej i rolnej” przygotowana pod kierunkiem naukowym pana dr hab. Radosława Pacuda, prof. UE w Katowicach, jako promotora, spełnia ustawowe warunki rozprawy promocyjnej na stopień naukowy doktora w dyscyplinie ekonomia, w dziedzinie nauk ekonomicznych (wg nowej klasyfikacji w dyscyplinie ekonomia i finanse w dziedzinie nauk społecznych).

W związku z tym wnoszę o przyjęcie pracy naukowej pani mgr Józefiny Król-Nowiński pt. „Rolnicze ubezpieczenie emerytalne w polityce społecznej i rolnej”, jako rozprawy doktorskiej i dopuszczenie do jej publicznej obrony.

Wnioskuje także o wyróżnienie dysertacji ze względu na jej walory poznawcze, metodologiczne i aplikacyjne, pod warunkiem pomyślnego zakończenia przewodu doktorskiego.